

OMZENDBRIEF COL 11/2024 VAN HET COLLEGE VAN PROCUREURS- GENERAAL BIJ DE HOVEN VAN BEROEP

—

BETREFT DE REGELS VAN DE VERJARING VAN DE STRAFVORDERING EN DE REDELIJKE TERMIJN

1. WETGEVEND OF REGELGEVEND KADER EN DOELSTELLING VAN DE COL

Deze omzendbrief betreft de artikelen 21 tot en met 29 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering (hierna: VTSv.) en de wijzigingen daaraan aangebracht door de artikelen 32 tot en met 38 van de wet van 9 april 2024 inzake Strafprocesrecht I (BS 18 april 2024). Door deze wijzigingen zal de huidige regelgeving met betrekking tot de verjaring van de strafvordering en de redelijke termijn immers compleet veranderen.

De verjaring bestaat als systeem binnen het straf(proces)recht om de uitoefening van de strafvordering in de tijd te beperken.

De verjaring is van openbare orde en kan in elke stand van het geding worden ingeroepen zonder dat partijen daaraan kunnen verzaken.

De strafvordering vervalt daardoor indien een bepaalde termijn – *de verjaringstermijn* – is verstreken. Deze verjaringstermijn wordt bepaald aan de hand van de toepasselijke misdrijfkwificatie of aan de hand van de toepasselijke misdrijfcategorie (*misdaad, wanbedrijf, overtreding*).

Het doel van deze omzendbrief bestaat erin om de belangrijkste elementen van het nieuwe systeem van de verjaring en de redelijke termijn duidelijk toe te lichten.

De wijziging van de bepalingen betreffende de verjaring van de strafvordering zijn op datum van inwerkingtreding van de wet onmiddellijk van toepassing op alle zaken waarvan de strafvordering op die datum niet vervallen is door verjaring op basis van de regels zoals van kracht voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet.

Om die reden worden de oude (opgeheven) bepalingen die moeten toegepast worden teneinde aan te tonen dat de verjaring op datum van inwerkingtreding van de nieuwe bepaling nog niet verkregen was in het eerste deel van deze omzendbrief weergegeven en volgt in een tweede deel een overzicht van de nieuwe regels.

Na de toelichting betreffende het oude systeem en het nieuwe systeem wordt de inwerkingtreding van deze nieuwe regels kort toegelicht.

2. TOELICHTING VAN HET WETGEVEND OF REGELGEVEND KADER

2.A. Het voorgaande systeem van de verjaring en de redelijke termijn tot 28 april 2024.

2.A.1. Aanvang, berekening en termijn van de verjaring [(oud) Artikel 21 en 23 VTSv.]

2.A.1.1. Aanvang van de verjaringstermijn

Het (oud) artikel 21 VTSv. geeft aan dat de verjaringstermijn aanvang neemt **vanaf de dag waarop het misdrijf wordt gepleegd (*dies a quo*)**. **Deze dies a quo is steeds in de verjaringstermijn inbegrepen.**

Afhankelijk van de aard van het misdrijf wordt de *dies a quo* (aanvangsdatum) van de verjaringstermijn anders ingevuld.

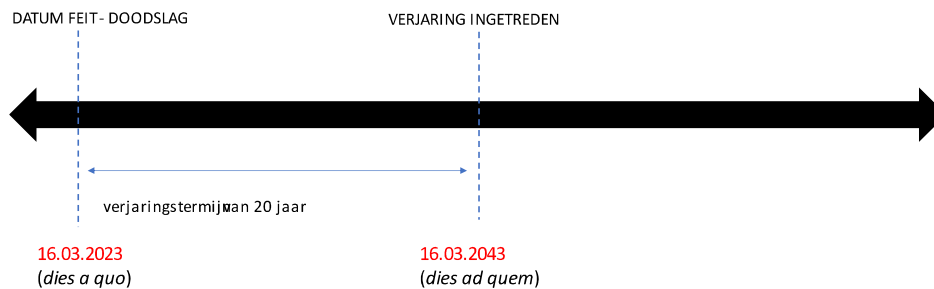
- Indien het een aflopend misdrijf betreft, vangt de verjaringstermijn aan vanaf het feit – dat een gedraging vormt op een bepaald ogenblik – werd gepleegd.
- Indien het een voortdurend misdrijf betreft, vangt de verjaringstermijn aan nadat de (voortdurende) delictuele toestand opgehouden heeft te bestaan.
- Indien het een voortgezet of collectief misdrijf betreft, vangt de verjaringstermijn aan vanaf de datum van het laatste bewezen feit, dat door eenheid van opzet met andere strafbare gedragingen is verbonden.¹
- Indien het een gewoontemisdrijf betreft, vangt de verjaringstermijn aan vanaf de datum van het laatste bewezen feit, dat deel uitmaakt van het gewoontemisdrijf.

2.A.1.2. Berekening en mechanisme van de verjaringstermijn

Nadat de dies a quo werd bepaald, worden de verjaringstermijnen berekend van maand tot maand en van jaar tot jaar conform het volgende voorbeeld:

¹ Teneinde van een voortgezet of collectief misdrijf te kunnen spreken, mag tussen de verschillende feiten van het voortgezet of collectief misdrijf geen tijdsinterval zitten die de verjaringstermijn van het concrete misdrijf evenaart of overschrijdt. Daarbij behoudt elk feit afzonderlijk een eigen verjaringstermijn teneinde de relevante tijdsintervallen voor het collectief misdrijf en voor de uiteindelijke verjaring daarvan te kunnen berekenen.

Voorbeeld 1. Aanvang en einde van de verjaring

Deze verjaringstermijn wordt conform artikel 21 VTSv. bepaald aan de hand van de toepasselijke misdrijfkwificatie of aan de hand van de toepasselijke misdrijfcategorie van de inbreuk (*misdaad, wanbedrijf, overtreding*).

De verjaringstermijn komt in theorie echter pas vast te staan op het moment dat de vonnisrechter een definitieve beslissing heeft genomen over de eventuele toepassing van verzachtende omstandigheden en de denaturatie die daaruit voortvloeit.

De denaturatie (waarbij verzachtende omstandigheden worden toegepast om een misdrijf volgens een lagere misdrijfcategorie te kunnen berechten) geldt echter met terugwerkende kracht. Hierdoor wordt de verjaringstermijn in principe gelinkt aan de misdrijfcategorie van de relevante inbreuk na toepassing van de verzachtende omstandigheden en niet steeds aan de misdrijfcategorie die initieel aan de verboden gedraging wordt gelinkt.

De verjaringstermijnen van de strafvordering die worden bepaald in artikel 21 eerste lid, 1° en 2° VTSv., alsook de verjaringstermijnen voor de misdaden die strafbaar zijn met opsluiting van meer dan twintig jaar, blijven echter ongewijzigd indien de straf wordt verminderd of gewijzigd wegens verzachtende omstandigheden.

De verjaringstermijnen uit artikel 21 VTSv. zijn verjaringstermijnen die van toepassing zijn op de misdrijven waarvoor niets specifiek is voorzien in een bijzondere wet. Indien een bijzondere wet melding maakt van een (andere) specifieke verjaringstermijn is het uiteraard deze termijn die moet worden gerespecteerd in het licht van de algemene berekeningsprincipes van de verjaring. Deze bijzondere wetgeving kan cfr. de rechtspraak van het Arbitragehof ook tot stand worden gebracht via decreten of ordonnanties.²

De verschillende verjaringstermijnen waarvan hierboven sprake worden in detail opgesomd in artikel 21 VTSv. en worden verder in deze omzendbrief (*punt 2 A.3*) nogmaals schematisch weergegeven.

2.A.2. Onverjaarbare misdrijven [(oud) Artikel 21bis VTSv.]

De duur van de verjaringstermijnen is ingegeven door de maatschappelijke zwaarwichtigheid van de feiten en dus ook door de maximumstraf die aan de relevante feiten wordt gekoppeld.

In het geval van een aantal ernstige inbreuken op de strafwetgeving heeft de Belgische wetgever bepaald dat deze feiten nooit kunnen verjaren en bijgevolg als 'onverjaarbare misdrijven' dienen te worden gekwalificeerd.

² Arbitragehof 3 december 1987, nr. 43/87.

Deze onverjaarbare misdrijven worden opgelijst in artikel 21bis VTSv. en betreffen de volgende:

- *De misdaad van genocide (artikel 136bis Sw.)*
- *De misdaden tegen de mensheid (artikel 136ter Sw.)*
- *De oorlogsmisdaden (Artikel 136quater Sw.)*
- *De zedenmisdrijven uit artikelen 417/7 tot 417/22, 417/24 tot 417/38; 417/44 en 417/56, 409 en 433quinquies § 1 lid 1° Sw. en de poging tot het plegen van de misdrijven gevisieerd in 433quinquies § 1 lid 1° Sw, die werden gepleegd op een persoon van minder dan achttien jaar.*

2.A.3. Schematische weergave van de verjaringstermijnen [(oud) Artikel 21 en 21bis VTSv.]

MISDRIJF(CATEGORIE)	VERJARINGSTERMIJN
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikelen 136bis, 136ter en 136quater Sw. <p><i>Ongeacht de leeftijd van het slachtoffer</i></p>	Geen verjaringstermijn – onverjaarbare misdrijven
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikelen 417/7 tot 417/22 Sw., 417/24 tot 417/38 Sw., 417/44 en 417/56 Sw., 409 en 433quinquies § 1 lid 1° Sw. ▪ Poging tot het plegen van de misdrijven gevisieerd in artikel 433quinquies § 1 lid 1° Sw. <p><i>Gepleegd op personen < 18 jaar</i></p> <p><i>Ongeacht denaturatie misdrijf</i></p>	Geen verjaringstermijn – onverjaarbare misdrijven
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Misdaad die strafbaar is met levenslange opsluiting ▪ Misdaden omschreven in de artikelen 102, tweede lid, 122, derde punt, 138, § 1, eerste lid, 9°, 393 of 417/2, derde lid Sw. ▪ Misdaden omschreven in de artikelen 30, § 2, van de wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919, betreffende de regeling der Luchtvaart of 4.5.2.2, § 2 van het Belgisch Scheepvaartwetboek, of de misdaden omschreven in artikel 4.5.2.1 van het Belgisch Scheepvaartwetboek in de 	20 jaar

<p>omstandigheden bedoeld in artikel 4.5.2.2, § 1, derde lid, 1° of 2°, of § 1, vierde lid, van het Belgisch Scheepvaartwetboek, of medeplichtigheid aan de misdaad omschreven in artikel 4.5.2.2, § 1, van het Belgisch Scheepvaartwetboek</p> <p><i>Gepieegd op personen < 18 jaar</i></p> <p><i>Ongeacht denaturatie misdrijf</i></p>	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Misdaden omschreven in de artikelen 102, tweede lid, 122, derde punt, 138, § 1, eerste lid, 9°, 393 of 417/2, derde lid Sw. ▪ Misdaden omschreven in de artikelen 30, § 2, van de wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919, betreffende de regeling der Luchtvaart of 4.5.2.2, § 2 van het Belgisch Scheepvaartwetboek, of de misdaden omschreven in artikel 4.5.2.1 van het Belgisch Scheepvaartwetboek in de omstandigheden bedoeld in artikel 4.5.2.2, § 1, derde lid, 1° of 2°, of § 1, vierde lid, van het Belgisch Scheepvaartwetboek, of medeplichtigheid aan de misdaad omschreven in artikel 4.5.2.2, § 1, van het Belgisch Scheepvaartwetboek ▪ Misdaad zoals omschreven in artikel 417/12 Sw. <p><i>Gepieegd op personen > 18 jaar</i></p> <p><i>Ongeacht denaturatie misdrijf</i></p>	15 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Andere misdaad ▪ Gecorrectionaliseerde misdaad met > 20 jaar opsluiting niet ressorterend onder hoger vermelde misdaden <p><i>Ongeacht de leeftijd van het slachtoffer</i></p>	10 jaar

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gecorrectionaliseerde misdaad met < 20 jaar opsluiting ▪ Ander wanbedrijf 	5 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gecontraventionaliseerd wanbedrijf 	1 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Andere overtreding 	6 maanden

2.A. 4. De stuiting van de verjaring [(oud) artikel 22, 23 en 25, lid 2 VTSv.]

2.A.4.1. De berekening en het mechanisme van de stuiting

Het intreden van de verjaring kan worden afgeremd door het mechanisme van de stuiting die geldt ten aanzien van alle partijen die betrokken zijn in het strafdossier.

Bij de stuiting van de verjaring wordt tijdens de oorspronkelijke verjaringstermijn door een daartoe bevoegde persoon een stuitingshandeling gesteld in de vorm van een geldige 'daad van onderzoek' of een geldige 'daad van vervolging':

2.A.4.2. Daden van onderzoek en daden van vervolging als grond voor stuiting

- Een daad van onderzoek is 'elke daad die door een bevoegd persoon wordt gesteld en die ertoe strekt bewijzen te verzamelen of het dossier in staat van wijzen te brengen'.³

Daarbij is het niet relevant voor de stuiting of deze daad wordt gesteld naar aanleiding van een opsporings- of een gerechtelijk onderzoek.

Voorbeelden van daden van onderzoek zijn bv. het versturen van een kantschrift of de behandeling van de zaak ter terechtzitting.

Deze omschrijving van de stuitingsdaden van onderzoek wordt door de nieuwe wetgever bekritiseerd, omdat deze te ruim kan worden geïnterpreteerd en al te veel ruimte laat voor vervolgende partijen om stuitende documenten op te stellen en aldus de verjaring te verlengen.⁴

- Een daad van vervolging is 'elke daad die tot doel heeft de strafvordering in te stellen of verder uit te oefenen uitgaande van de daartoe bevoegde persoon'.⁵

³ Cass. 11.02.2020, P.19.1065.N/7.

⁴ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, nr.55 3514/001, 40.

⁵ Cass. 30.04.2019, P. 19.0065.N/2; F. DERUYCK, "De strafvordering" in F. DERUYCK (ed.), *Overzicht van het Belgisch strafprocesrecht*, Brugge, die Keure, 2014, 46; J. MEESE, "De verjaring van de strafvordering naar Belgisch recht" in J. MEESE (ed.), *De duur van het strafproces. Onderzoek naar de termijn waarbinnen een strafprocedure moet of mag worden afgehandeld*, Gent, Larcier, 2006, 190, nr. 204; C. VAN DEN WYNGAERT en B. DE SMET, "Vorderingen die uit het misdrijf voortvloeien" in C. VAN DEN WYNGAERT en B. DE SMET (eds.), *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen. Boek 2 Strafprocesrecht*, Antwerpen/Apeldoorn, Maklu, 2014, 842.

Voorbeelden van daden van vervolging zijn een klacht met burgerlijke partijstelling, een rechtstreekse dagvaarding, een beschikking tot verwijzing van de raadkamer of een hoger beroep ingesteld door het Openbaar Ministerie.

Deze stuitingshandelingen zorgen ervoor dat de lopende (oorspronkelijke) verjaringstermijn wordt stopgezet en vervangen door een nieuwe termijn die gelijk is aan de duur van de oorspronkelijke termijn.

Deze nieuwe termijn begint dan te lopen vanaf de datum van die laatste stuitingsdaad, die in de nieuwe termijn is inbegrepen en geldt als de nieuwe aanvangsdatum (*dies a quo*) voor een nieuwe verjaringstermijn.

De bepalingen zijn toepasselijk op de verjaring van de strafvordering betreffende de misdrijven door bijzondere wetten omschreven, voor zover die wetten niet anders bepalen (oud artikel 25 VTSv). Op deze stelregel werd voor korte verjaringstermijnen van minder dan zes maanden evenwel in een uitzondering voorzien in artikel 25, eerste lid VTSv., in die zin dat bij elke stuitingsdaad die binnen de termijn gesteld wordt een nieuwe verjaringstermijn begint te lopen, zonder dat de verjaringstermijn kan worden verlengd tot meer dan één jaar te rekenen vanaf de dag waarop het misdrijf is gepleegd.

Onder voorbehoud van schorsing (*zie infra*) zijn de feiten aldus verjaard, indien sinds de laatste stuitingsdaad een termijn is verlopen die gelijk is aan de oorspronkelijke verjaringstermijn. De laatste nuttige stuitingsdaad vindt logischerwijs plaats op de laatste dag van de oorspronkelijke verjaringstermijn. Indien de verjaringstermijn niet binnen de oorspronkelijke termijn gestuit wordt, begint nooit een tweede verjaringstermijn te lopen. Een verjaringstermijn kan in die zin nooit langer zijn dan het dubbele van de oorspronkelijk voorziene termijn.

Het mechanisme van de stuiting wordt visueel verduidelijkt in onderstaande voorbeelden:

Voorbeeld 2. Laatste stuitingsdaad en verjaringstermijn

Voorbeeld 3. Laatste nuttige stuitingsdaad en verjaringstermijn

2.A.5. De schorsing van de verjaring [(oud) Artikel 24 VTSv.]

2.A.5.1. De berekening en het mechanisme van de schorsing

Het intreden van de verjaring kan daarnaast ook worden afgeremd door het mechanisme van de schorsing dat geldt ten aanzien van alle partijen die betrokken zijn in het strafdossier.

Bij de schorsing van de verjaring wordt de lopende verjaringstermijn tijdelijk opgeschort omdat het onmogelijk is geworden om de strafvordering in te stellen of verder uit te oefenen.

Op het moment dat de gronden van de schorsing zijn opgeheven en het daardoor opnieuw mogelijk wordt om de strafvordering in te stellen of verder uit te oefenen, loopt de lopende verjaringstermijn gewoon verder door.

2.A.5.2. De gronden van de schorsing

De gronden en modaliteiten van de schorsing van de verjaringstermijn (die niet limitatief zijn) worden uitgebreid en volledig versnipperd aangeduid en beschreven in wetgeving (o.a. in artikel 24 VTSv.) en rechtspraak en zullen aldus niet uitvoerig worden besproken binnen het kader van deze omzendbrief, aangezien dat de doelstelling ervan zou overstijgen.

Een aantal belangrijke voorbeelden van schorsing zijn:

- *Het stellen van een prejudiciële vraag*
- *De schorsing op basis van de ongegronde of niet-gevoegde exceptie van onbevoegdheid, onontvankelijkheid of nietigheid zoals opgeworpen voor het vonnisgerecht (artikel 24 VTSv.)*
- *Het verzoek of de beslissing tot aanvullend onderzoek cfr. artikel 127,§3 Sv. op vraag van de inverdenkinggestelde (artikel 24 VTSv.)*
- *De behandeling van de verzetsprocedure bij onontvankelijk of ongedaan verzet (artikel 24 VTSv.)*

- *De schorsing tijdens de cassatieprocedure tegen een eindbeslissing in laatste aanleg*
- *De schorsing tijdens de procedure van de minnelijke schikking of strafbemiddeling (cfr. artikelen 216bis, § 1 lid 4 en 216ter, §1 lid 4 Sv.)*
- *Corona-schorsing (cfr. het Koninklijk Besluit van 09.04.2020)*
- (..)

De schorsing is mogelijk op elk moment in de strafprocedure en kan dus ook worden toegepast tijdens de verjaringstermijn die het gevolg is van een stuitingshandeling.

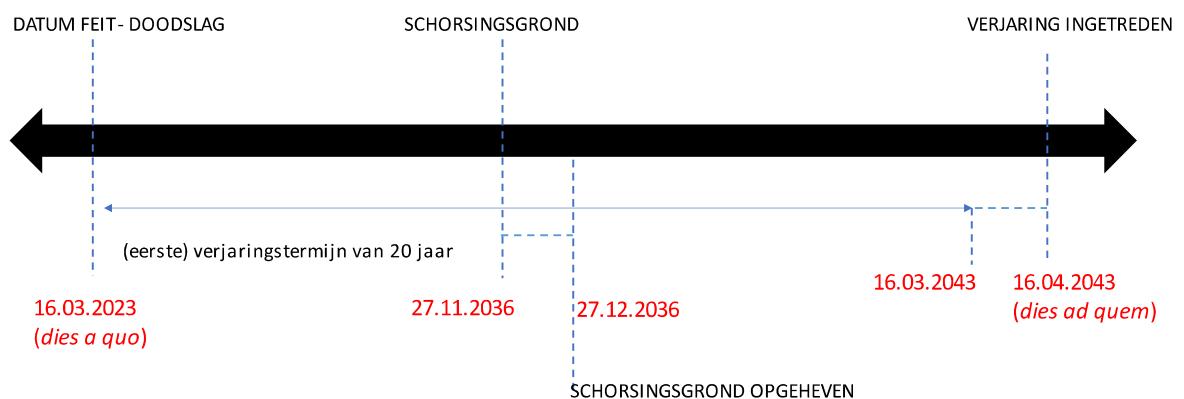
De termijn van schorsing wordt steeds opgeteld bij de lopende verjaringstermijn, die aldus wordt verlengd met het aantal dagen waarbij de strafvordering niet kon worden ingesteld of uitgeoefend.

Indien een stuitingshandeling wordt gesteld tijdens de periode van schorsing, begint de nieuwe verjaringstermijn pas te lopen op het einde van de schorsingstermijn.

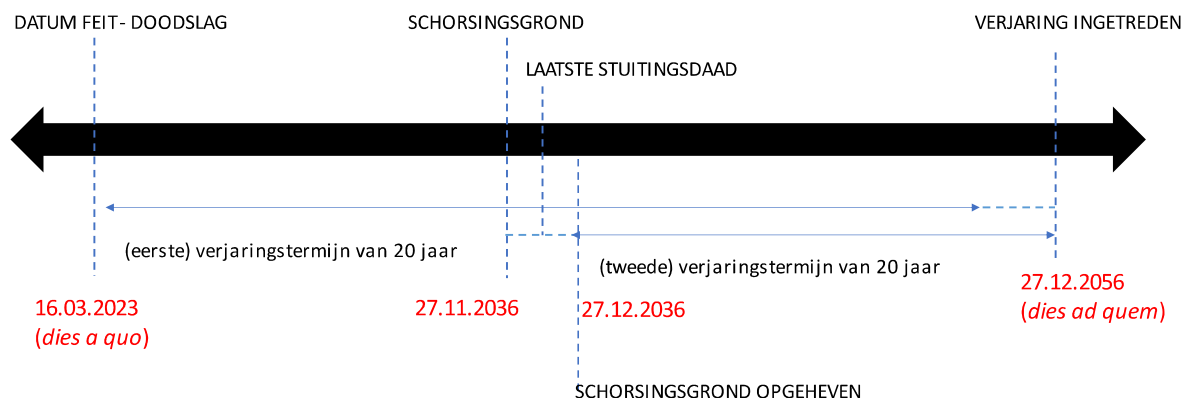
Indien een bijzondere wet melding maakt van een (andere) specifieke verjaringstermijn is het uiteraard deze termijn die moet worden gerespecteerd in het licht van de bovengenoemde principes.

Het mechanisme van de schorsing wordt visueel verduidelijkt in onderstaande voorbeelden:

Voorbeeld 4. Schorsingsgrond en verjaringstermijn

Voorbeeld 5. Stuitingsgrond tijdens schorsing en verjaringstermijn

2.A.6. De toepassing van de redelijke termijn [(oud) Artikel 21ter VTSv.]

De toepassing van de redelijke termijn vindt zijn basis in artikel 6 EVRM (recht op een eerlijk proces) en (oud) artikel 21ter VTSv.

Indien de duur van de strafvervolgung de redelijke termijn overschrijdt, kan de rechter de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring uitspreken of een straf uitspreken die lager kan zijn dan de wettelijke minimumstraf.

Dit wordt geval per geval door de rechter *in concreto* beoordeeld.

2.B. Het nieuwe systeem van de verjaring vanaf 28 april 2024

De nieuwe regelgeving inzake verjaring heeft tot doel om het systeem van de verjaring te vereenvoudigen en een logisch en rechtlijnig systeem in te voeren dat geënt is op drie basisprincipes:

“1° voldoende lange termijnen om een strafrechtelijk onderzoek te voeren en af te ronden, aan de hand van vaste termijnen zonder de mogelijkheid van stuiting van de verjaring;

2° het stopzetten van het lopen van de verjaring vanaf het ogenblik van de aanhangigmaking van de strafvordering voor het vonnisgerecht;

3° het behoud van de schorsingsgronden wordt uitsluitend behouden wanneer er daadwerkelijk een beletsel bestaat voor de instelling of uitoefening van de strafvordering.”

De verjaringstermijnen uit de nieuwe regulering zijn een stuk langer dan de huidige termijnen, omdat rekening wordt gehouden met de opheffing van het systeem van de (termijnverlengende) stuiting van de verjaring.⁶

⁶ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, nr.55 3514/001, 13-14.

2.B.1. Aanvang, berekening en termijn van de verjaring [(nieuw) Artikel 21 en 23 VTSv.]

2.B.1.1. Aanvang van de verjaringstermijn

Het (nieuw) artikel 21 VTSv. geeft aan dat de verjaringstermijn aanvang neemt **vanaf de dag waarop het misdrijf wordt gepleegd (*dies a quo*)**. Deze *dies a quo* is steeds in de verjaringstermijn inbegrepen.

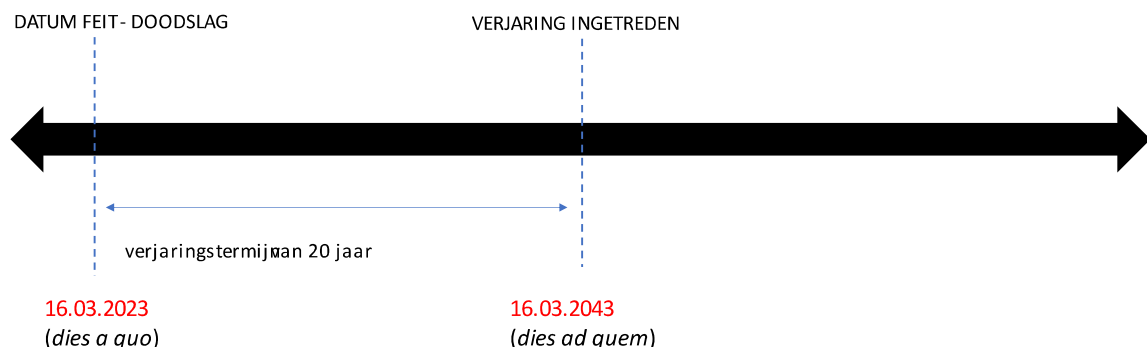
Afhankelijk van de aard van het misdrijf wordt de *dies a quo* (aanvangsdatum) van de verjaringstermijn anders ingevuld.

- Indien het een aflopend misdrijf betreft, vangt de verjaringstermijn aan **vanaf** het feit – dat een gedraging vormt op een bepaald ogenblik – werd gepleegd.
- Indien het een voortdurend misdrijf betreft, vangt de verjaringstermijn aan nadat de (voortdurende) delictuele toestand opgehouden heeft te bestaan.
- Indien het een voortgezet of collectief misdrijf betreft, vangt de verjaringstermijn aan vanaf de datum van het laatste bewezen feit, dat door eenheid van opzet met andere strafbare gedragingen is verbonden. Bij een voortgezet of collectief misdrijf neemt de verjaringstermijn een aanvang vanaf het laatste bewezen geachte feit, op voorwaarde dat tussen de verschillende feiten geen termijn is verlopen gelijk aan of langer dan de verjaringstermijn. Deze regel werd thans opgenomen in de nieuwe wetgeving onder artikel 21, vijfde lid VTSv.
- Indien het een gewoontemisdrijf betreft, vangt de verjaringstermijn aan vanaf de datum van het laatste bewezen feit, dat deel uitmaakt van het gewoontemisdrijf.

2.B.1.2. Berekening en mechanisme van de verjaringstermijn

Nadat de *dies a quo* werd bepaald, worden de verjaringstermijnen berekend van maand tot maand en van jaar tot jaar conform het volgende voorbeeld:

Voorbeeld 1. Aanvang en einde van de verjaring (nieuwe wetgeving)

De nieuwe verjaringstermijnen zijn substantieel langer dan de oude verjaringstermijnen, omdat het systeem van de stuiting wordt opgeheven. Aangezien de verlenging en verdubbeling van de verjaringstermijnen ten gevolge van een stuitingsdaad niet langer mogelijk zijn, dienen de geldende verjaringstermijnen hieraan te worden aangepast.

Het nieuwe artikel 21 VTSv. bevat aldus nieuwe én verlengde verjaringstermijnen.

De denaturatie (waarbij verzachtende omstandigheden worden toegepast om een misdrijf volgens een lagere misdrijfcategorie te kunnen berechten) wordt in de nieuwe regelgeving niet langer weerhouden, waardoor het niet meer relevant is om rekening te houden met de toepassing van (eventuele) verzachtende omstandigheden. Bij het bepalen van de toepasselijke verjaringstermijn wordt vanaf nu dus enkel rekening gehouden met de misdrijfcategorie (*misdaad, wanbedrijf, overtreding*) die **wettelijk gelinkt is aan de uiteindelijk weerhouden misdrijfkwificatie** en niet aan de straf die werd uitgesproken door de vonnisrechter met toepassing van verzachtende omstandigheden.

In het geval van een eendaadse samenloop van misdrijven zijn de verjaringstermijnen eigen aan elk misdrijf van toepassing. Ook wanneer het niet gaat om een samenloop van misdrijven, maar enkel om een samenhang tussen meerdere feiten, dan wordt toepassing gemaakt van de verjaringstermijnen eigen aan ieder misdrijf.^{7 8}

De verjaringstermijnen uit (nieuw) artikel 21 VTSv. zijn verjaringstermijnen die van toepassing zijn op de misdrijven waarvoor niets specifiek is voorzien in een bijzondere wet.

Indien een bijzondere wet melding maakt van een (andere) specifieke verjaringstermijn is het uiteraard deze termijn die moet worden gerespecteerd in het licht van de algemene berekeningsprincipes van de verjaring. Deze bijzondere wetgeving kan overeenkomstig het nieuwe artikel 25 VTSv. ook tot stand worden gebracht via decreten of ordonnanties.

Artikel 25 VTSv. bepaalt:

“De artikelen 21, 23 en 24 zijn van toepassing op de verjaring van de strafvordering betreffende de misdrijven voorzien door bijzondere wetten, decreten en ordonnanties, voor zover die wetten, decreten en ordonnanties niet anders bepalen.”

Bijgevolg kunnen de regels van de stopzetting bij aanhangigmaking voor de feitenrechter, de verjaringstermijnen (uit art. 21 VTSv.), evenals de schorsing door de decretale wetgever anders worden bepaald.

De verschillende verjaringstermijnen waarvan hierboven sprake worden gedetailleerd opgesomd in (nieuw) artikel 21 VTSv. en worden verder in deze omzendbrief (*punt 2 B.3*) nogmaals schematisch weergegeven.

⁷ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, nr.55 3514/001, 41

⁸ Deze regel werd thans opgenomen in de nieuwe regulering onder artikel 21, vierde lid Sv.

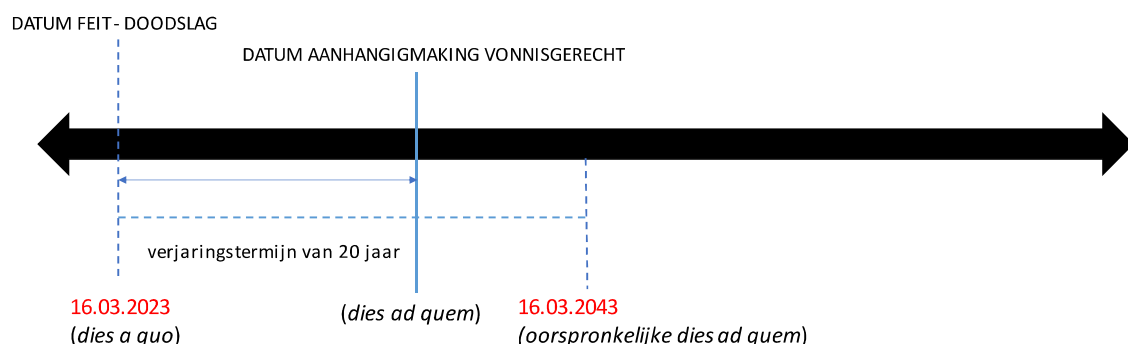
2.B.1.3. Einde van de looptijd van de verjaringstermijn vanaf de aanhangigmaking bij het vonnisgerecht [(nieuw) artikel 23 VTSv.]

Waar de oude regulering omtrent verjaring de verjaringstermijn laat doorlopen tijdens de fase van het vonnisgerecht, zorgt de nieuwe wetgeving ervoor dat de verjaringstermijn wordt stopgezet op het moment dat de zaak aanhangig wordt gemaakt bij het vonnisgerecht (politierechtbank, correctionele rechtbank, hof van beroep in eerste én laatste aanleg en hof van assisen).

Het gaat hierbij om een stopzetting van de verjaring in de vonnisfase en niet om een zogenaamde instellingsverjaring, waarbij aan de vervolgende instanties een termijn wordt opgelegd waarbinnen de strafvordering moet worden ingesteld teneinde de verjaring te vermijden.⁹

Voorgenoemd mechanisme wordt verduidelijkt aan de hand van volgend voorbeeld:

Voorbeeld 2. Einde van de looptijd van de verjaringstermijn door aanhangigmaking vonnisgerecht

In de memorie van toelichting van het Wetsontwerp Strafprocesrecht I wordt het volgende gesteld:

“In de mate de wetgever en het Grondwettelijk Hof in het verleden in grote mate steunden op de gedachte dat door het mechanisme van de verjaring het behoud van een sociale vrede of rust wordt verzekerd, doordat na verloop van tijd, wanneer er geen proces wordt aangespannen, de zaak geleidelijk aan wordt vergeten en de sociale beroering die door een misdrijf is veroorzaakt, afneemt, lijkt die ratio niet of in elk geval veel minder aan de orde in de fase van het vonnisgerecht. Wanneer de zaak in behandeling is voor het vonnisgerecht, is het vaak de onmogelijkheid om nog over de grond van de zaak uitspraak te doen omwille van een op dat ogenblik intredende verjaring die de publieke gemoederen stevig zal beroeren.

⁹ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, nr.55 3514/001, 48.

Wanneer wordt de feitenrechter gevat ?

- 1) *Dit zal in de regel het geval zijn op het tijdstip van de verwijzing naar het vonnisgerecht door een beslissing van het onderzoeksgerecht – raadkamer of kamer van inbeschuldigingstelling – (artikelen 129, 130, 230 en 231 Sv.) of*
- 2) *bij de betekening van een rechtstreekse dagvaarding (art. 145 en 182 Sv¹⁰.) of*
- 3) *bij de overhandiging van een oproeping bij proces-verbaal (artikel 216quater Sv.) of een vrijwillige verschijning (art. 147 en 182 Sv.).*
- 4) *Meer uitzonderlijk kan het gaan om een beslissing inzake regeling van rechtsgebied (art. 525 e.v. Sv.) of*
- 5) *om een ambtshalve saisine in geval van een zittingsmisdrijf (art. 181 Sv.).”¹¹*

Dit betekent enerzijds dat de verjaringstermijn vooral van belang zal zijn tijdens het vooronderzoek in strafzaken en voor de regeling van de rechtspleging.¹² Anderzijds worden de complexe problemen inzake de berekening en interpretatie van sommige schorsingsgronden – die betrekking hebben op de fase voor het vonnisgerecht - zonder voorwerp.¹³

Indien een bijzondere wet hieromtrent iets anders bepaalt, is het uiteraard de bijzondere wetgeving die moet worden opgevolgd in het licht van bovengenoemde principes. Deze bijzondere wetgeving kan overeenkomstig het nieuwe artikel 25 VTSv. ook tot stand worden gebracht via decreten of ordonnanties.

Verder drukt de wetgever ook haar bezorgdheid uit over het feit dat het Openbaar Ministerie de verjaring zou pogen te vermijden door zaken aanhangig te maken voor het vonnisgerecht, wanneer deze nog niet rijp zijn om aldaar te worden behandeld. Het gebruik van de vating van de rechter ten gronde met het enige doel de verjaring van de strafvordering te verhinderen zou rekening houdende met de concrete omstandigheden van de zaak loyauteitsproblemen kunnen veroorzaken wat de instelling en uitoefening van de strafvordering betreft.¹⁴

Bijkomend zullen onvolkomenheden in de bewijsvoering dan in het nadeel van het Openbaar Ministerie worden geïnterpreteerd, aangezien de vonnisgerechten minder bijkomende bevoegdheden hebben met betrekking tot het onderzoek.¹⁵

Er dient in die zin door de leden van het Openbaar Ministerie dus grondig en waakzaam onderzoek te worden gevoerd, teneinde niet te kunnen worden beticht van deloyaal procederen. Evenzeer dient erover te worden gewaakt dat de verjaring niet intreedt voor de zaak aanhangig is gemaakt bij het vonnisgerecht.

Deze wetwijziging – inzonderheid de uitgebreide termijnen om een strafonderzoek te voeren en af te ronden – mag in geen geval worden aangewend om het normale verloop van het onderzoek niet nauwlettend te blijven opvolgen en neemt niet weg dat elk onderzoek degelijk, volledig en binnen de kortst mogelijke termijn moet worden beëindigd. In dat verband valt hier reeds op te merken dat de overschrijding van de redelijke termijn tijdens

¹⁰ Art. 216 quinquies, § 1 Sv voorziet eveneens een dagvaarding in het raam van de snelrechtprocedure

¹¹ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, nr.55 3514/001, 47.

¹² Er dient hierbij rekening te worden gehouden met het feit dat de Commissie tot hervorming van het Strafprocesrecht daarbij uitgaat van een eengemaakt vooronderzoek dat wordt gevoerd door het Openbaar Ministerie en dat staat onder de controle van de rechter van het onderzoek.

¹³ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, nr.55 3514/001, 48.

¹⁴ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, nr.55 3514/001, 49-50; Grondwettelijk Hof 25 juni 2020, arrest nr. 97/2020, overweging B.9; Cass., 31 mei 2011, P.10.2037.F; Mons 26 november 2014, JT 2015, 467).

¹⁵ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, nr.55 3514/001, 50.

het onderzoek in een latere fase van het strafproces aanleiding kan geven kan tot sanctionering (zie infra).

Er wordt daarenboven aan herinnerd dat de bewaking van de doorlooptijden een prioriteit blijft van het Openbaar Ministerie in de strijd tegen de gerechtelijke achterstand.

2.B.2. Onverjaarbare misdrijven [(nieuw) Artikel 21bis VTSv.]

De duur van de verjaringstermijnen is ingegeven door de maatschappelijke zwaarwichtigheid van de feiten en dus ook door de maximumstraf die aan de relevante feiten wordt gekoppeld.

In het geval van een aantal ernstige inbreuken op de strafwetgeving heeft de Belgische wetgever bepaald dat deze feiten nooit kunnen verjaren en bijgevolg als 'onverjaarbare misdrijven' dienen te worden gekwalificeerd.

Deze onverjaarbare misdrijven worden opgelijst in (nieuw) artikel 21bis VTSv. en betreffen de volgende:

- *De misdaad van genocide (artikel 136bis Sw.)*
- *De misdaden tegen de mensheid (artikel 136ter Sw.)*
- *De oorlogsmisdaden (Artikel 136quater Sw.)*
- *De zedenmisdrijven uit artikelen 417/7 tot 417/22, 417/24 tot 417/38; 417/44 en 417/56, 409 en 433quinquies § 1 lid 1° Sw. en poging tot 433quinquies § 1 lid 1° Sw, die werden gepleegd op een persoon van minder dan achttien jaar.*
- *De misdrijven 'moord' en 'roofmoord' uit artikelen 394 en 475 Sw. als deze misdrijven door hun aard of context een land of een internationale organisatie ernstig kunnen schaden, of van aard zijn de bevolking ernstige vrees aan te jagen of om de overheid of een internationale organisatie op onrechtmatige wijze te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling, of om de politieke, de constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land of een internationale organisatie ernstig te ontwrichten of te vernietigen.*

De wetgever heeft daarbij aan (nieuw) artikel 21bis VTSv. een categorie van onverjaarbare misdrijven 'moord en roofmoord in maatschappij-ontwrichtende context' toegevoegd en stelt daarover het volgende in de parlementaire voorbereidingen van de wet:

“De memorie van toelichting stelt dat het niet aanvaardbaar is dat de verjaring zou intreden in bepaalde “maatschappij-ontwrichtende dossiers” en dat op de vermelde misdaden wanneer ze in de voormelde context zijn gepleegd eenzelfde regime van onverjaarbaarheid kan worden toegepast als op de misdrijven van internationaal humanitair recht. Voorts wordt aangehaald dat de voormelde context geen nieuw misdrijf toevoegt maar feiten beoogt “die buitengewoon ernstig zijn ten gevolge hun omvang, inzonderheid van het aantal slachtoffers, of de bij de burgers veroorzaakte vrees of terreur”, en die om die reden niet mogen verjaren of vergeten worden. De definiëring van de context is afgeleid uit de tekst van artikel 137 van het Strafwetboek dat betrekking heeft op de definiëring van terroristische misdrijven. In de memorie van toelichting wordt daarbij onderstreept dat “de voorgestelde omschrijving geen bijkomend of bijzonder element van opzet of constitutief bestanddeel toevoegt in hoofde van de daders van de gepleegde misdaden voorzien in de artikelen 394 en 475 van het Strafwetboek”. Voor de beoordeling of de strafvordering voor deze misdrijven niet is verjaard, dient de rechter enkel na te gaan

of de bepaalde specifieke context aanwezig is, m.n. “of de gepleegde misdrijven door hun aard of context een land of een internationale organisatie ernstig hebben kunnen schaden, of van aard waren de bevolking ernstige vrees aan te jagen, of om de overheid of een internationale organisatie op onrechtmatige wijze hebben gedwongen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling, of de politieke, constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land of een internationale organisatie ernstig hebben ontwricht of vernietigd”. Het materieel strafrecht wordt niet gewijzigd en het voorontwerp beperkt zich strikt tot een wijziging van het regime van verjaring van de strafvordering van sommige misdaden. Dit bijzonder regime slaat enkel op het plegen van moorden en roofmoorden in de specifiek geciteerde context.”¹⁶

2.B.3. Schematische weergave van de verjaringstermijnen [(nieuw) Artikel 21 en 21bis VTSv.]

MISDRIJF(CATEGORIE)	VERJARINGSTERMIJN
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikelen 136bis, 136ter en 136quater Sw. <p><i>Ongeacht de leeftijd van het slachtoffer</i></p>	Geen verjaringstermijn – onverjaarbare misdrijven
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikelen 417/7 tot 417/22 Sw., 417/24 tot 417/38 Sw., 417/44 en 417/56 Sw., 409 en 433quinquies § 1 lid 1° Sw. ▪ Poging tot het plegen van de misdrijven geïmprimeerd in artikel 433quinquies § 1 lid 1° Sw. <p><i>Gepleegd op personen < 18 jaar</i></p>	Geen verjaringstermijn – onverjaarbare misdrijven
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikelen 394 en 475 Sw. <p><i>Als deze door hun aard of context een land of een internationale organisatie ernstig kunnen schaden, of van aard zijn de bevolking ernstige vrees aan te jagen of om de overheid of een internationale organisatie op onrechtmatige wijze te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling, of om de politieke, de constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land of een internationale organisatie ernstig te ontwrichten of te vernietigen.</i></p>	Geen verjaringstermijn – onverjaarbare misdrijven

¹⁶ Wetsontwerp Strafrecht I, Parl. St. Kamer 2022-2023, nr.55 3514/001, 98.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Misdad die strafbaar is met levenslange opsluiting <p><i>Ongeacht de leeftijd van het slachtoffer</i></p>	30 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Misdad die strafbaar is met meer dan 20 tot 30 jaar opsluiting of hechtenis <p><i>Ongeacht de leeftijd van het slachtoffer</i></p>	20 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Misdad die strafbaar is met meer dan 5 jaar tot ten hoogste 20 jaar opsluiting of hechtenis <p><i>Ongeacht de leeftijd van het slachtoffer</i></p>	15 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wanbedrijf 	10 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Overtreding 	1 jaar

2.B.4. De stuiting van de verjaring [(opgeheven) artikel 22 VTSv.]

Artikel 37 en artikel 60 van de wet Strafprocesrecht I heffen het artikel 22 VTSv en het artikel 25, tweede lid VTSv. op. De stuiting van de verjaring van de strafvordering wordt zodoende uit het Belgische strafprocesrecht geschrapt. Het is om die reden dat de verjaringstermijnen danig werden verlengd door de nieuwe wetgeving. Het intreden van de verjaring kan bijgevolg niet meer worden afgeremd door het mechanisme van de stuiting, zoals voorheen voorzien in artikel 22 VTSv.

De brede omschrijving van de stuitingsdaden van onderzoek werd door de wetgever bekritiseerd, omdat deze te ruim kon worden geïnterpreteerd en al te veel ruimte liet voor vervolgende partijen om stuitende documenten op te stellen en aldus de verjaringstermijn te verlengen.¹⁷

2.B.5. De schorsing van de verjaring [(nieuw) Artikel 24 VTSv.]

2.B.5.1. De berekening en het mechanisme van de schorsing

Het intreden van de verjaring kan daarnaast ook worden afgeremd door het mechanisme van de schorsing dat geldt ten aanzien van alle partijen die betrokken zijn in het strafdossier.

Bij de schorsing van de verjaring wordt de lopende verjaringstermijn tijdelijk opgeschort omdat het onmogelijk is geworden om de strafvordering in te stellen of verder uit te oefenen. Deze gronden van schorsing situeren zich conform artikel 24 VTSv. ofwel in een wettelijke bepaling, ofwel in een wettelijk beletsel.

¹⁷ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, nr.55 3514/001, 40.

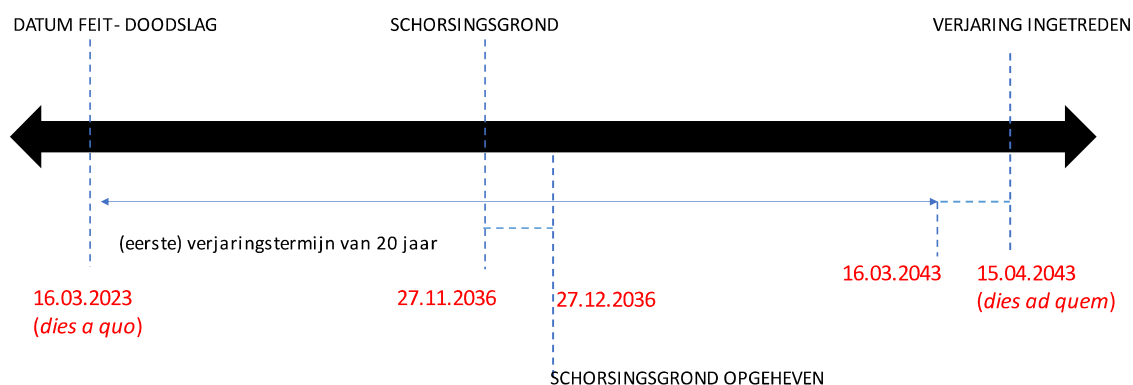
Op het moment dat de gronden van de schorsing zijn opgeheven en het opnieuw mogelijk wordt om de strafvordering in te stellen of verder uit te oefenen, loopt de lopende verjaringstermijn gewoon verder door. Deze wordt dan berekend cfr. de berekeningswijze uit de artikelen 21 en 23 VTSv. zoals uiteengezet in onderdeel 2.B.1. van deze omzendbrief.

De termijn van schorsing wordt steeds opgeteld bij de lopende verjaringstermijn, die aldus wordt verlengd met het aantal dagen waarbij de strafvordering niet kon worden ingesteld of uitgeoefend.

Indien een bijzondere wet hieromtrent iets anders bepaalt, is het uiteraard de bijzondere wetgeving die moet worden opgevolgd in het licht van bovengenoemde principes. Deze bijzondere wetgeving kan cfr. nieuw artikel 25 VTSv. ook tot stand worden gebracht via decreten of ordonnanties.

Het mechanisme van de schorsing wordt visueel verduidelijkt in onderstaande voorbeeld:

Voorbeeld 3. Schorsingsgrond en verjaringstermijn

2.B.5.2. De gronden van de schorsing

De gronden en modaliteiten van de schorsing van de verjaringstermijn (die niet limitatief zijn) werden voorheen uitgebreid en volledig versnipperd aangeduid en beschreven in wetgeving (o.a. in artikel 24 VTSv.) en rechtspraak.

Het gewijzigde art. 24 VTSv vereenvoudigt dit systeem door te bepalen dat schorsing enkel mogelijk is wanneer de wet dit bepaalt of wanneer er een wettelijk beletsel bestaat dat de instelling van de strafvordering verhindert.¹⁸

¹⁸ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St.* Kamer 2022-2023, nr.55 3514/001, 50.

Aangezien de verjaringstermijn stopt met lopen bij het aanhangig maken van de zaak bij het vonnisgerecht worden de complexe problemen inzake de berekening en interpretatie van sommige schorsingsgronden – die betrekking hebben op de fase voor het vonnisgerecht –zonder voorwerp (zie supra).¹⁹ In elk geval is er geen sprake meer van schorsing van de verjaring vanaf de aanhangigmaking bij de feitenrechter vermits de verjaring van de strafvordering niet meer loopt.

Het verzoek of de beslissing tot aanvullend onderzoek cfr. artikel 127, §3 Sv. op vraag van de inverdenkinggestelde (artikel 24 VTSv.) wordt in de nieuwe wetgeving bv. niet langer als een schorsingsgrond weerhouden.

De memorie van toelichting stelt daaromtrent het volgende:

“De initieel voorziene zeer ruime schorsingsgrond werd ingevolge het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 83/2015 van 11 juni 2015 teruggebracht tot het enkele geval van een inverdenkinggestelde die voorafgaand aan de behandeling van de zaak door de raadkamer aanvullend onderzoek vraagt. Bij de invoering hiervan werd uitgegaan van dilatoire intenties in hoofde van de inverdenkinggestelde. Nochtans vormt een verzoek tot aanvullend onderzoek een kernonderdeel van het recht van verdediging.

Bovendien maakte de wetgever geen onderscheid naargelang het verzoek tot aanvullend onderzoek al dan niet gegrond werd bevonden door de onderzoeksrechter of in graad van beroep door de kamer van inbeschuldigingstelling. Een gegrond verzoek impliceert dat doorheen een rechterlijke beoordeling vastgesteld werd dat het gerechtelijk onderzoek onvoldoende aandacht heeft besteed aan het verzamelen van de elementen – naargelang de partij die het indiende – à charge of à décharge en dat een vervolgediging vanuit het oogpunt van het recht van verdediging zich bijgevolg opdringt.”²⁰

2.B.6. De toepassing van de redelijke termijn [wijzigingen aan artikel 21ter, zoals vernummerd naar (nieuw) artikel 27 VTSv.]

De toepassing van de redelijke termijn vindt zijn basis in artikel 6 EVRM ('recht op een eerlijk proces') en in het nieuwe artikel 27 VTSv.

Indien de duur van de strafvervolgung de redelijke termijn overschrijdt, kan de rechter – net zoals voorheen - de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring uitspreken of een straf uitspreken die lager kan zijn dan de wettelijke minimumstraf.

Het vonnisgerecht kan daarbij sinds de hervormde wetgeving op gemotiveerde wijze het verval van de strafvordering uitspreken in gevallen waarin sprake is van een zeer zwaarwichtige miskennis van de redelijke termijn.²¹ Het niet-respecteren van het principe van de redelijke termijn kan onder de nieuwe wetgeving dus bijkomend én strenger worden gesanctioneerd.

Dit wordt geval per geval door de rechter *in concreto* beoordeeld.

De sancties van de overschrijding van de redelijke termijn die erin bestaan een veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring uit te spreken of een straf uit te spreken die lager kan zijn

¹⁹ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St. Kamer 2022-2023*, nr.55 3514/001, 48.

²⁰ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St. Kamer 2022-2023*, nr.55 3514/001, 51.

²¹ Wetsontwerp Strafprocesrecht I, MvT, *Parl.St. Kamer 2022-2023*, nr.55 3514/001, 45.

dan de wettelijke minimumstraf vallen buiten de bevoegdheid van de onderzoeksgerechten. De wet bepaalt thans:

“Indien de duur van de strafvervolgung de redelijke termijn overschrijdt, kan de rechter de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring uitspreken, of een straf uitspreken die lager kan zijn dan de wettelijke minimumstraf of, bij een zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn, het verval van de strafvordering uitspreken.

De rechter beoordeelt, in het licht van de omstandigheden van de zaak en het belang van de overschrijding van de redelijke termijn, welke van de in het vorig lid bedoelde gevolgen moet worden uitgesproken. Wanneer de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring wordt uitgesproken, wordt de verdachte veroordeeld in de kosten en, zo daartoe aanleiding bestaat, tot teruggave. De bijzondere verbeurdverklaring wordt uitgesproken.”

Bijgevolg lijkt het onderzoeksgerecht bij “een zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn” niet alleen deze overschrijding te kunnen vaststellen, doch eveneens het verval van de strafvordering te kunnen uitspreken. In dat geval dienen alle betrokken partijen daar uiteraard over gehoord te worden waarbij kan verwezen worden naar art. 235 bis Sv.

3. SCHEMATISCHE SYNTHESE VAN HET OUDE EN HET NIEUWE SYSTEEM

OUDE WETGEVING VERJARING – TOT 28 april 2024	NIEUWE WETGEVING VERJARING – VANAF 28 april 2024
Kortere verjaringstermijnen	Langere verjaringstermijnen
Verjaring bepaald na toepassing van verzachtende omstandigheden (met uitzonderingen)	Verjaring bepaald op basis van wettelijke misdrijfcategorie (misdad, wanbedrijf, overtreding) zoals uiteindelijk gekwalificeerd
Verjaringstermijn loopt door na aanhangigmaking bij vonnisgerecht	Verjaringstermijn stopt na aanhangigmaking bij vonnisgerecht
- Onverjaarbare misdrijven beperkt tot genocide, misdaden tegen de mensheid, oorlogsmisdaden en zedenfeiten op een persoon van minder dan achttien jaar.	Onverjaarbare misdrijven uitgebreid met moord en doodslag in maatschappij-ontwrichtende context
Stuitingsmechanisme van de verjaring	Geen stuitingsmechanisme van de verjaring
Schorsingsgronden uitgebreid en versnipperd	Schorsingsgronden gesimplificeerd

4. ENKELE GEWIJZIGDE BIJZONDERE VERJARINGSTERMIJNEN

In artikel 12 van het decreet van 20 juli 1831 op de drukpers worden de woorden “drie maanden” vervangen door de woorden “een jaar” (art. 45 Wet Strafprocesrecht I).

In artikel 11, eerste lid, van de wet van 12 maart 1858 betreffende de misdaden en de wanbedrijven die afbreuk doen aan de internationale betrekkingen, worden de woorden “drie maanden” vervangen door de woorden “een jaar”(art.46. Wet Strafprocesrecht I).

In artikel 4 van de wet van 25 maart 1891 houdende bestraffing van de aanzetting tot het plegen van misdaden of wanbedrijven worden de woorden “drie maanden” vervangen door de woorden “een jaar”(art. 47 Wet Strafprocesrecht I).

In artikel 204 van het Kieswetboek worden de woorden “zes volle maanden” vervangen door de woorden “een jaar” (art.48 Wet Strafprocesrecht I).

In artikel 17 van de wet van 23 juni 1961 betreffende het recht tot antwoord worden de woorden “drie maanden” vervangen door de woorden “een jaar” (art.52 Wet Strafprocesrecht I).

5. INWERKINGTREDING EN OVERGANGSREGELING VAN DE NIEUWE WETGEVING

De procedurewetten met betrekking tot de verjaring zijn in beginsel onmiddellijk van toepassing op alle zaken waarvan de strafvordering op die datum niet vervallen is door verjaring op basis van de regels zoals van kracht voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet.

De nieuwe wet van 9 april 2024 inzake Strafprocesrecht I (*BS* 18 april 2024) is van toepassing vanaf 28 april 2024, waardoor alle zaken die nog hangend zijn op deze datum onmiddellijk onderhevig zijn aan de toepassing van de nieuwe verjaringsregels.

De reeds verworven verjaring blijft uiteraard in elk geval gelden, ongeacht de verlenging van de verjaringstermijnen.

6. RICHTLIJNEN OPENBAAR MINISTERIE

Deze wetswijziging - inzonderheid de uitgebreide termijnen om een strafonderzoek te voeren en af te ronden – mag in geen geval worden aangewend om het normale verloop van het onderzoek niet nauwlettend te blijven opvolgen en neemt niet weg dat elk onderzoek degelijk, volledig en binnen de kortst mogelijke termijn moet worden beëindigd. In dat verband valt hier reeds op te merken dat de overschrijding van de redelijke termijn tijdens het onderzoek in een latere fase van het strafproces aanleiding kan geven kan tot sanctionering.

Er wordt daarenboven aan herinnerd dat de bewaking van de doorlooptijden een prioriteit blijft van het Openbaar Ministerie in de strijd tegen de gerechtelijke achterstand.

7. WETTEKSTEN

Artikel 21 VTSv (vervangen door art. 32 Wet Strafprocesrecht I)

Behoudens in de gevallen bedoeld in artikel 21bis verjaart de strafvordering, te rekenen van de dag waarop het misdrijf is gepleegd, door verloop van dertig jaren, twintig jaren, vijftien jaren, tien jaren of één jaar, naargelang dit misdrijf een misdaad vormt strafbaar met levenslange opsluiting of hechtenis, een misdaad strafbaar met meer dan twintig jaar tot dertig jaar opsluiting of hechtenis, een misdaad strafbaar met meer dan vijf jaar tot ten hoogste twintig jaar opsluiting of hechtenis, een wanbedrijf of een overtreding.

De dag waarop het misdrijf is gepleegd, is in de termijn begrepen.

De verjaringstermijnen die worden bepaald in het eerste lid blijven ongewijzigd indien de straf wordt verminderd of gewijzigd wegens verzachtende omstandigheden.

In geval van eendaadse samenloop wordt de verjaring geregeld overeenkomstig de termijn eigen aan ieder misdrijf.

Wanneer verschillende misdrijven de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde delictueel opzet, neemt de verjaringstermijn een aanvang vanaf het laatste bewezen geachte feit, op voorwaarde dat tussen de verschillende feiten geen termijn is verlopen gelijk aan of langer dan de verjaringstermijn.”.

Artikel 21 bis VTsv (aangevuld met 3° door art. 33 Wet Strafprocesrecht I)

De strafvordering verjaart niet in de gevallen bedoeld: 1° in de artikelen 136bis, 136ter en 136quater van het Strafwetboek; 2° in de artikelen 417/7 tot 417/22, 417/24 tot 417/38, 417/44 en 417/56, 409 en 433quinqüies, § 1, eerste lid, 1°, van het Strafwetboek, en de poging om dat laatste misdrijf te plegen, ingeval het is gepleegd op een persoon van minder dan achttien jaar.

3° in de artikelen 394 en 475 van het Strafwetboek als de misdrijven door hun aard of context een land of een internationale organisatie ernstig kunnen schaden, of van aard zijn de bevolking ernstige vrees aan te jagen of om de overheid of een internationale organisatie op onrechtmatige wijze te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling, of om de politieke, de constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land of een internationale organisatie ernstig te ontwrichten of te vernietigen.

Artikel 27 VTsv (Vroeger artikel 21ter vernummerd en gewijzigd door art. 34 Wet Strafprocesrecht I)

*Indien de duur van de strafvervolging de redelijke termijn overschrijdt, kan de rechter de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring uitspreken, **of een straf uitspreken die lager kan zijn dan de wettelijke minimumstraf of, bij een zeer zwaarwichtige miskennis van de redelijke termijn, het verval van de strafvordering uitspreken.***

De rechter beoordeelt, in het licht van de omstandigheden van de zaak en het belang van de overschrijding van de redelijke termijn, welke van de in het eerste lid bedoelde gevolgen moet worden uitgesproken.

Wanneer de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring wordt uitgesproken, wordt de verdachte veroordeeld in de kosten en, zo daartoe aanleiding bestaat, tot teruggave. De bijzondere verbeurdverklaring wordt uitgesproken.

Artikel 23 VTsv (vervangen door artikel 35 Wet Strafprocesrecht I)

De verjaringstermijn van de strafvordering loopt niet meer vanaf de dag van de aanhangigmaking van de strafvordering voor de politierechtbank, de correctionele rechtbank, het hof van assisen of het hof van beroep zetelend in eerste en laatste aanleg.

Artikel 24 VTsv (vervangen door artikel 36 Wet Strafprocesrecht I)

De verjaring van de strafvordering is geschorst wanneer de wet dit bepaalt of wanneer er een wettelijk beletsel bestaat dat de instelling van de strafvordering verhindert.

Artikel 25 VTsv (vervangen door artikel 37 Wet Strafprocesrecht I)

De artikelen 21, 23 en 24 zijn van toepassing op de verjaring van de strafvordering betreffende de misdrijven voorzien door bijzondere wetten, decreten en ordonnanties, voor zover die wetten, decreten en ordonnanties niet anders bepalen.

Artikel 28 VTSv (gewijzigd door artikel 38 Wet Strafprocesrecht I)

Artikel 26 is van toepassing in alle door bijzondere wetten geregelde zaken. De artikelen 21, 23 tot 26 kunnen evenwel geen beletsel opleveren voor de toepassing van de bijzondere bepalingen die de verjaring regelen van de eisen tot invordering van fiscale rechten of van fiscale geldboeten.

Artikel 29 VTSv (gewijzigd door artikel 39 Wet Strafprocesrecht I)

*De bepalingen van dit hoofdstuk zijn van toepassing op de strafvordering en op de burgerlijke rechtsvordering, ingesteld wegens een feit dat door de wet misdrijf wordt genoemd en gepleegd is door een persoon die **aan een geestesstoornis lijdt die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden tenietdoet of ernstig aantast***

8. INHOUDSTAFEL

1. Wetgevend of regelgevend kader en doelstelling van de COL	1
2. Toelichting van het wetgevend of regelgevend kader	2
3. Schematische synthese van het oude en het nieuwe systeem	20
4. Enkele gewijzigde bijzondere verjaringstermijnen	21
5. Inwerkingtreding en overgangsregeling van de nieuwe wetgeving	21
6. Richtlijnen openbaar ministerie	21
7. Wetteteksten	22
8. Inhoudstafel	23